

Wrocław, sierpień 2015 r.

WARUNKI PRACY W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM W 2014 R.

Szeroko rozumiane pojęcie **warunków pracy** obejmuje m. in. charakterystykę warunków pracy, wypadki przy pracy, czas pracy i strajki. W niniejszym opracowaniu zawarto dane dotyczące warunków pracy i wypadków przy pracy w województwie dolnośląskim.

Informacje na temat **warunków pracy** uzyskiwane są na podstawie rocznego badania prowadzonego na formularzu Z-10, według stanu na dzień 31. XII 2014 r. Badaniem tym objęte są jednostki sprawozdawcze zatrudniające powyżej 9 osób (z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych).

Warunki pracy to zespół czynników występujących w środowisku pracy, wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy. Informacje o pracownikach zatrudnionych w warunkach zagrożenia dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych:

- ze środowiskiem pracy (substancje szkodliwe, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.),
- z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne, niedostateczne oświetlenie stanowiska pracy itp.),
- z czynnikami mechanicznymi (szczególnie niebezpieczne maszyny).

Dane o **wypadkach przy pracy** uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy Z-KW. Badaniem tym objęte są wszystkie jednostki bez względu na rodzaj prowadzonej działalności (z wyłączeniem rolników indywidualnych). W jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dane dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Badanie dostarcza informacji o osobach poszkodowanych oraz o miejscach, przyczynach i konsekwencjach zdarzeń. Dane o wypadkach przy pracy charakteryzują osoby, które uległy wypadkom indywidualnym i zbiorowym.

Informacje zawarte w części opracowania „Wypadki przy pracy” stanowią dane wstępne za 2014 r. i mogą ulec zmianie.

Za wypadek przy pracy lub wydarzenie traktowane na równi z wypadkiem przy pracy uważa się nagłe zdarzenie powodujące uraz lub śmierć osoby poszkodowanej, wywołane przyczyną zewnętrzną związaną z pracą.

Dane prezentowane są w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) wprowadzonej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz.1885, z późn.zm.).

ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA

Warunki pracy to istotne zagadnienie, które opisuje zagrożenia i rodzaje środków podejmowanych w ramach działań profilaktycznych, wspomagających prowadzenie odpowiedniej polityki w zakresie poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy.

W 2014 r. w województwie dolnośląskim badaniem warunków pracy objętych zostało 428,2 tys. osób. W warunkach zagrożenia **zatrudnionych** było 44,0 tys. osób (licząc jeden raz w grupie czynnika przeważającego tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy), czyli 10,3% ogółu pracowników w przebadanych przedsiębiorstwach.

Ogólne zatrudnienie w warunkach zagrożenia w przedsiębiorstwach, porównując z 2013 r., zmniejszyło się o 3,5%, co wskazuje na poprawę bezpieczeństwa warunków pracy. Biorąc pod uwagę **rodzaj prowadzonej działalności** (według PKD 2007), spośród przebadanej w 2014 r. zbiorowości największą liczbę osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi stanowiły osoby zatrudnione w przemyśle, tj. 82,9% udziału w liczbie ogółem (w tym 51,9% w przetwórstwie przemysłowym).

TABL. 1 ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH SEKCJI PKD 2007

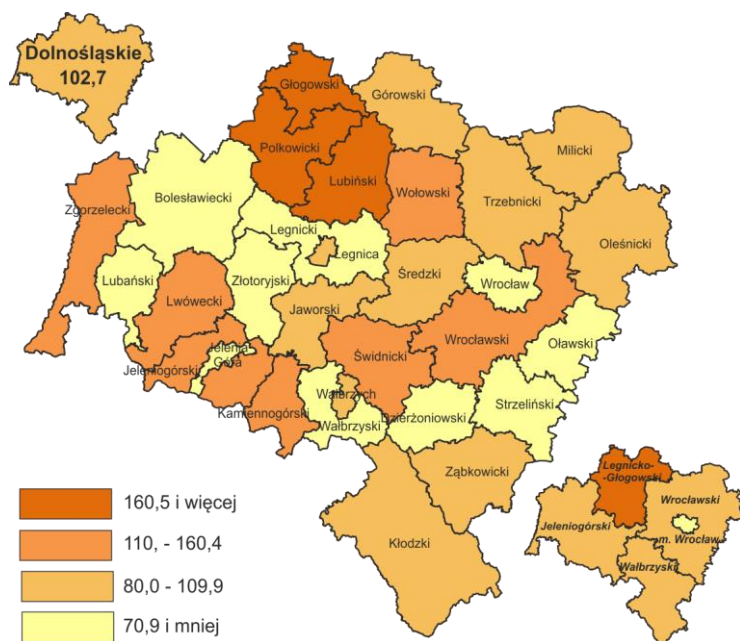
Wyszczególnienie		Ogółem		W odsetkach
		ogółem	w tym kobiety	
Ogółem	2013	45565	6306	100,0
w tym:	2014	43978	6520	100,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2013	537	88	1,2
	2014	439	72	1,0
Przemysł	2013	37114	4797	81,5
w tym:	2014	36459	5042	82,9
Przetwórstwo przemysłowe	2013	22911	4429	50,3
	2014	22824	4673	51,9
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	2013	1889	246	4,1
	2014	1784	186	4,1
Budownictwo	2013	3447	7	7,6
	2014	2661	21	6,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	2013	830	148	1,8
	2014	730	121	1,7
Transport i gospodarka magazynowa	2013	2246	511	4,9
	2014	2292	534	5,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2013	254	37	0,6
	2014	348	42	0,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2013	954	656	2,1
	2014	911	632	2,1

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

Do rodzajów działalności przedsiębiorstw, w których wystąpiło największe natężenie zagrożenia dla zdrowia (mierzone liczbą zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 osób objętych badaniem) zaliczyć należy sekcje: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 222,3 osoby/1000 zatrudnionych oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 197,7 osób.

MAPA. 1. ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA NA 1000 OSÓB OBJĘTYCH BADANIEM WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.

Stan w dniu 31.XII.

Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

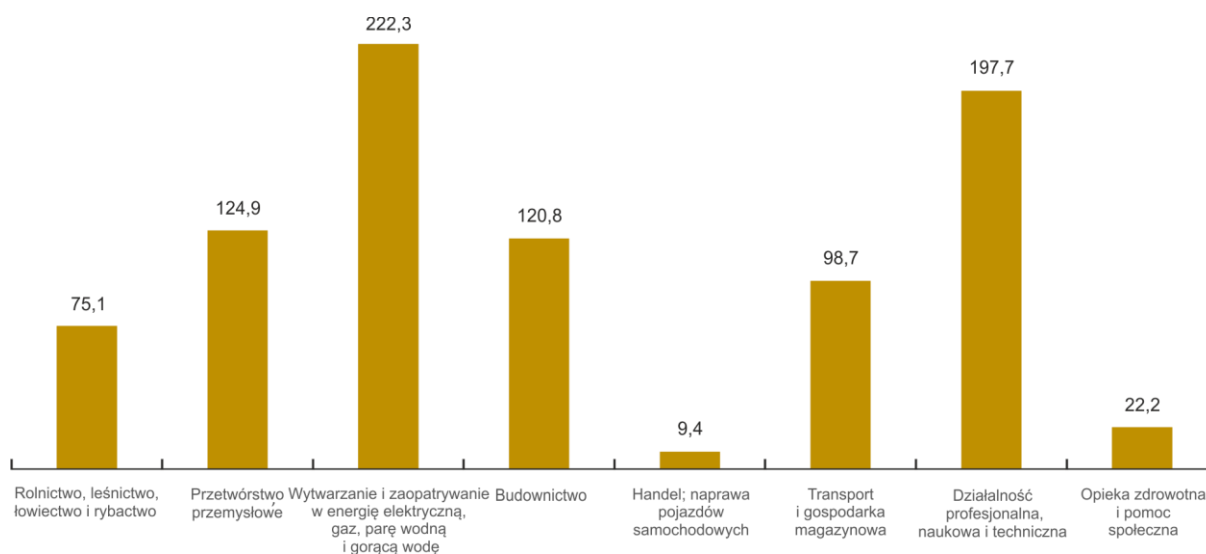
Największe natężenie zagrożenia dla zdrowia (w przeliczeniu na 1000 osób objętych badaniem) wystąpiło wśród zatrudnionych w przedsiębiorstwach działających w powiatach: głogowskim – 440,6 osób, polkowickim – 286,1 osób oraz lubińskim – 284,6 osób.

W 2014 r. udział kobiet w grupie zatrudnionych w warunkach zagrożenia wynosił 14,8% i był o 1,0 p. proc. wyższy niż przed rokiem.

W 2014 r. spośród zatrudnionych w warunkach zagrożenia w poszczególnych sekcjach największy udział kobiet odnotowano w: opiece zdrowotnej i pomocy społecznej – 69,4%, edukacji – 53,3% oraz w transporcie i gospodarce magazynowej – 23,3%.

WYKR. 1 ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA NA 1000 OSÓB OBJĘTYCH BADANIEM WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI PKD 2007 W 2014 R.

Stan w dniu 31.XII.

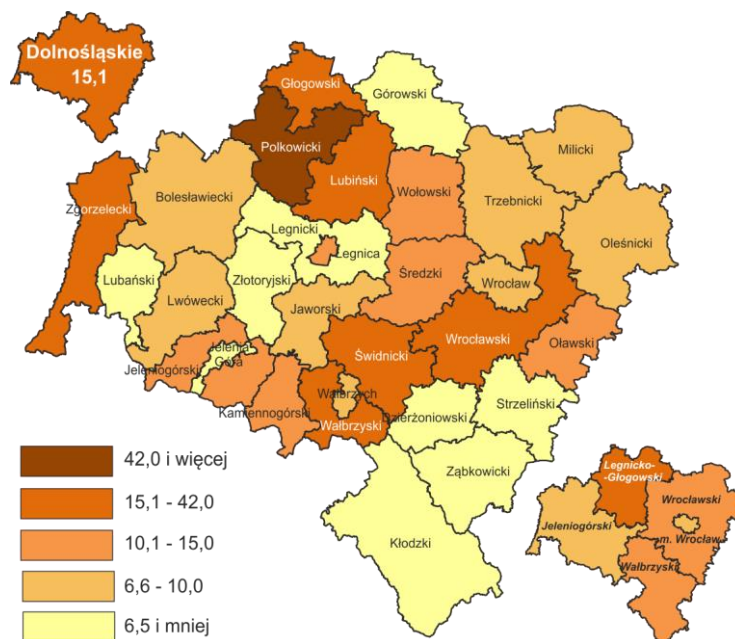

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

Przestrzenne zróżnicowanie liczby zagrożeń dla stanowisk pracy związanych z czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia ściśle związane jest z infrastrukturą i koncentracją w regionie zakładów pracy na obszarach wysoce zurbanizowanych.

MAPA. 2. ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA CZYNNIKAMI SZKODLIWYMI I NIEBEZPIECZNYMI DLA ZDROWIA WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.

Stan w dniu 31.XII.

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

W województwie dolnośląskim naj-więcej osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zanotowano w powiatach polkowickim (124,3), lubińskim (41,7) oraz głogowskim (38,1). Najmniej zatrudnionych odnotowano w powiatach: lubańskim (3,6), legnickim (3,3), górowskim (3,2) oraz wałbrzyskim i złotoryjskim – (po 0,9).

W 2014 r. w województwie dolnośląskim 57,8% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia było narażonych na zagrożenia związane ze środowiskiem pracy (25,4 tys. osób). Najczęściej ten typ zagrożenia (w przeliczeniu na liczbę osobozagrożeń, tj. liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia liczonych tyle razy, na ile czynników osoby te były narażone) spowodowany był przez: hałas (51,7% udziału), pyły przemysłowe (14,4%), mikroklimat gorący (12,8%),

W tym samym czasie w warunkach zagrożenia związanych z **uciążliwością pracy** pracowało 32,1% ogółu zatrudnionych w uciążliwych warunkach, natomiast związanych z **czynnikami mechanicznymi** 10,1% udziału.

OCENA I ELIMINACJA RYZYKA ZAWODOWEGO

Jednym z celów badania warunków pracy jest uzyskanie informacji dotyczących działań profilaktycznych związanych z oceną ryzyka zawodowego. W 2014 r. **ocenę ryzyka** zawodowego przeprowadzono dla 74,6 tys. stanowisk pracy, na których zatrudnionych było 141,6 tys. osób.

W porównaniu z 2013 r. zmniejszyła się zarówno liczba stanowisk objętych oceną ryzyka – o 13,3%, jak również liczba osób zatrudnionych na badanych stanowiskach - o 6,2%.

W województwie dolnośląskim w 2014 r. największą liczbę stanowisk objętych oceną ryzyka zawodowego odnotowano w przemyśle – 39,2 tys. (mniej o 15,6% niż w 2013 r.) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 10,7 tys. (mniej o 15,2% niż rok wcześniej).

TABL. 2 STANOWISKA PRACY I ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI I WYBRANYCH SEKCJI PKD 2007

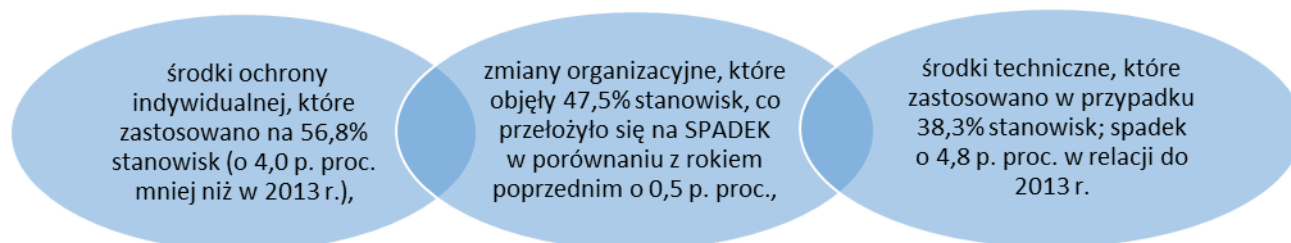
Stan w dniu 31.XII.

Wyszczególnienie	Liczba stanowisk		Liczba zatrudnionych	
	ogółem	2013=100	ogółem	2013=100
O g ó ł e m	74634	86,7	141599	93,8
w tym:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1266	101,0	1691	100,1
Przemysł	39214	84,4	91202	96,6
w tym:				
Przetwórstwo przemysłowe	32187	87,4	66311	97,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	1305	54,1	3396	94,9
Budownictwo	5464	80,0	6787	82,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	10666	84,8	13393	69,9
Transport i gospodarka magazynowa	5482	115,8	10539	151,9
Informacja i komunikacja	6817	117,8	6881	106,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4756	79,7	9530	93,8

Zatrudnionych na tych stanowiskach było odpowiednio 91,2 tys. i 13,4 tys. osób (odpowiednio mniej o 3,4% i o 30,1% niż w poprzednim roku).

Liczba stanowisk pracy, na których wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe wyniosła w 2014 r. 34,0 tys. i zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 5,4%. Najwięcej stanowisk, na których wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe odnotowano w przemyśle –19,5 tys. (57,4% ogółu stanowisk na których wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe) oraz w budownictwie – 3,6 tys. (10,5%). Zatrudnienie na tych stanowiskach dla przemysłu wynosiło 45,0 tys. osób, natomiast w budownictwie – 5,0 tys. osób.

Eliminując ryzyko zawodowe sięgano po:

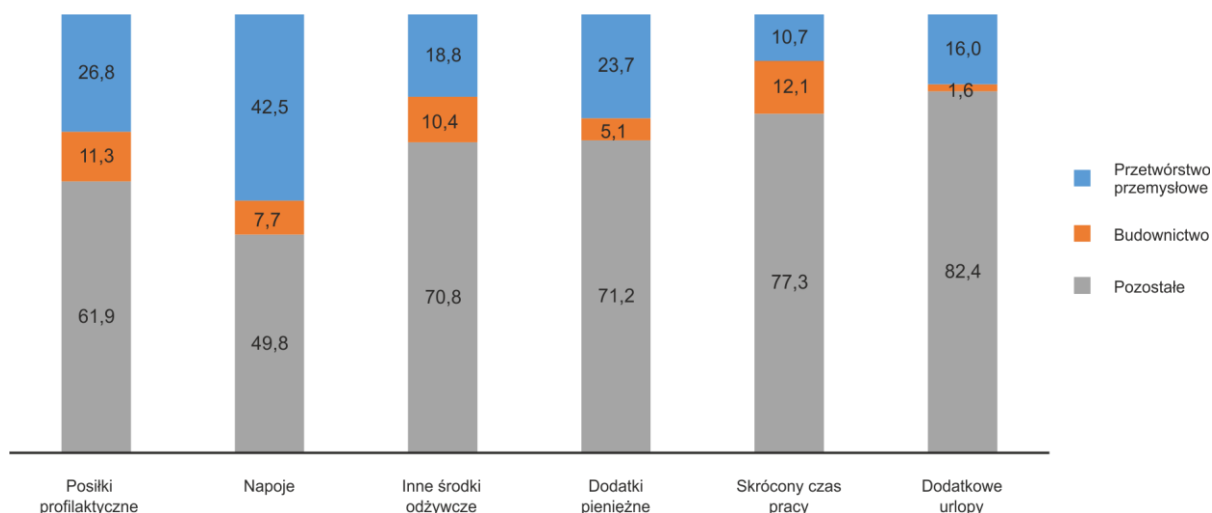
ŚWIADCZENIA I ODSZKODOWANIA

Osobom pracującym w warunkach szkodliwych lub uciążliwych dla zdrowia przysługuje prawo do korzystania ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych lub uciążliwych. Pracownicy korzystają z nich przejściowo, jedynie wtedy, gdy nie jest możliwa poprawa warunków pracy – likwidacja zagrożeń ze względu na aktualny stan wiedzy i warunki organizacyjno-techniczne.

W 2014 r. (według stanu w połowie grudnia) pracownicy najczęściej korzystali z napojów (85,6 tys. osób), posiłków profilaktycznych (43,3 tys.) oraz dodatków pieniężnych (40,5 tys.)

WYKR. 3. KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH I UCIAŹLIWYCH DLA ZDROWIA WEDŁUG SEKCJI PKD 2007 W 2014 R.

Stan w dniu 31.XII.

Z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w 2014 r. wypłacono w województwie dolnośląskim 3,0 tys. odszkodowań (w tym 2,9 tys. z tytułu wypadków przy pracy) o przeciętnej wysokości 6300,9 zł (6051,4 zł – z tytułu wypadków przy pracy).

W porównaniu z 2013 r. zaobserwowano zmniejszenie liczby przyznanych świadczeń o 2,4%, przy jednoczesnym wzroście wartości średniego kosztu odszkodowania o 54,6%. Najwięcej świadczeń w 2014 r. wypłacono w jednostkach pochodzących z sekcji przetwórstwo przemysłowe – 41,7% ogółu przyznanych świadczeń, gdzie średni koszt odszkodowania wyniósł 3652,9 zł.

WYPADKI PRZY PRACY

W województwie dolnośląskim w 2014 r. zarejestrowano 9,3 tys. wypadków przy pracy i traktowanych na równi z wypadkami przy pracy (w tym 52 wypadki zbiorowe), w których zostało poszkodowanych 9,3 tys. osób (w tym 106 osób w wypadkach zbiorowych). W stosunku do 2013 r. odnotowano spadek zgłoszonych wypadków i liczby poszkodowanych odpowiednio o 1,6% i o 1,8%, natomiast liczba zbiorowych wypadków przy pracy i osób poszkodowanych zmniejszyła się odpowiednio o 31,6% i o 27,9%. Ponad 61% osób poszkodowanych w wypadkach to mężczyźni.

TABL 3. POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG RODZAJÓW WYPADKÓW I WYBRANYCH SEKCJI PKD 2007 W 2014 R.

Wyszczególnienie	Ogółem		W wypadkach		
	ogółem	2013= =100	śmiertel- nych	ciężkich	łżejszych
Ogółem	9341	98,2	16	37	9288
w tym					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	143	113,5	1	3	139
Przemysł	3529	97,5	5	24	3500
w tym:					
przetwórstwo przemysłowe	2856	97,6	2	18	2836
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	238	111,7	-	1	237
Budownictwo	427	78,2	5	2	420
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	1207	106,8	2	3	1202
Transport i gospodarka magazynowa	602	104,7	1	1	600
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	184	108,2	-	-	184
Obsługa rynku nieruchomości	136	119,3	-	-	136
Administrowanie i działalność wspierająca	689	91,3	-	1	688
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	445	98,5	-	2	443
Edukacja	548	90,7	-	-	548
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	919	96,3	1	1	917

W relacji do 2013 r. do odnotowano znaczny spadek liczby osób poszkodowanych w wypadkach ciężkich i śmiertelnych (odpowiednio mniej o 32,7% i o 42,9%). Większość (99,4%) poszkodowanych w wypadkach przy pracy w 2014 r. stanowiły osoby, które uległy wypadkom powodującym łejsze uszkodzenie ciała (w 2013 r. roku – 99,1%).

Największą liczbę osób poszkodowanych zarejestrowano: w przetwórstwie przemysłowym – 30,6% liczby ogółem, w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 12,9% oraz w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej – 9,8%.

Przyczyną ponad połowy wypadków przy pracy było nieprawidłowe zachowanie się pracownika (56,0% ogólnej liczby przyczyn) spowodowane m.in. niedostateczną koncentracją uwagi i na wykonywanej czynności – 4,7 tys. wypadków; zaskoczeniem, niespodziewanym zdumieniem – 3,8 tys. wydarzeń.

WYKR. 4. WYPADKI PRZY PRACY I TRAKTOWANE NA RÓWNI Z WYPADKAMI PRZY PRACY WEDŁUG WYBRANYCH

Kolejnymi częstymi przyczynami wypadków były: niewłaściwy stan czynnika materialnego – (9,6%), brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika (7,8%) i niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika (7,4%).

Najczęstszym wydarzeniem powodującym uraz osób poszkodowanych były: zderzenia lub uderzenia w nieruchomy obiekt (26,2% poszkodowanych), uderzenie przez obiekt w ruchu (22,1%), oraz kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym (15,9%). Najwięcej poszkodowanych doznało następujących urazów: rany i powierzchowne urazy (45,1%), przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania (27,6%) oraz złamania kości (14,7%).

W wyniku wypadku przy pracy i w wypadkach traktowanych na równi z wypadkami przy pracy poszkodowani byli niezdolni do pracy przez łącznie 303,5 tys. dni (średnio 1 osoba była niezdolna do pracy przez 33 dni).